

**Міністерство освіти та науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Юридичний факультет**

Кафедра цивільного права і процесу

ЗАСТАВНЕ ПРАВО

**ПРОГРАМА та ПРАКТИКУМ зі СПЕЦКУРСУ
для студентів юридичного факультету
освітньо - кваліфікаційного рівня «Магістр»**

Львів 2010

к.ю.н., доцент А.А.Герц

Заставне право. Практикум спецкурсу для студентів юридичного факультету – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка. – 2007. – ____с.

Схвалено кафедрою цивільного права і процесу юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.
Протокол №1 від 31 серпня 2010 року

Авторські права застережені

Вступ

Програма спецкурсу та плани практичних занять підготовлені з метою упорядкування методологічних засад вивчення спецкурсу “Заставне право” – охоплює всі основні питання властиві цьому інституту. Структурно програма спецкурсу складається з програми спецкурсу, тем практичних занять із змодельованими казусами, переліку джерел, наукової літератури і контрольних питань.

Програма спецкурсу та плани практичних занять призначені для студентів денної форми навчання, а також для практичних працівників, які самостійно оволодівають знаннями в галузі залучення та використання міжнародної технічної допомоги або займаються відносинами цивілістичного та міжнародно правового характеру.

ПРИМІРНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Всього годин	З них :				Зв'язок з іншими дисциплінами
			лекції	семінари	практичні лабораторні	самостійна роб.	
1.	Загальні положення заставного права	8	4	4			Цивільне право, міжнародне приватне право
2.	Застава як спосіб забезпечення зобов'язання	4	2	2			Цивільне право
3.	Договір застави	4	2	2			Цивільне право, міжнародне приватне право
4.	Характеристика видів застави	8	4	4			Цивільне право, міжнародне приватне право
5.	Іпотека	8	4	4			Цивільне право
6.	Задоволення майнових вимог заставодержателя	4	2	2			Цивільне право, міжнародне приватне право
	Модульний контроль	2					
	Іспит			на заліковій сесії			

Програма спецкурсу “Заставне право”

ТЕМА 1. Загальні положення заставного права

Історія виникнення та розвитку заставного права. Поняття заставного права. Суб'єкти заставного права. Правова природа застави. Застава в цивільному обороті, її місце та роль. Зміст заставних зобов'язань. Поняття, види та загальна характеристика джерела заставного права.

ТЕМА 2. Застава як спосіб забезпечення зобов'язання

Поняття та характеристика предмету застави. Заміна предмета застави. Страхування предмета застави. Речі як об'єкт застави. Аналіз трансформації в рамках історії права категорії «нерухоме майно». Виникнення заставних правовідносин на підставі договору, закону або рішення суду.

ТЕМА 3. Договір застави

Поняття договору застави. Сторони та зміст договору застави. Форма договору застави. Реєстрація застави. Порядок та особливості укладення договору застави. Момент виникнення права застави. Припинення та розірвання договору застави.

ТЕМА 4. Характеристика видів застави

Заклад як застава рухомого майна. Обов'язки та права заставодержателя при закладі. Відповідальність заставодержателя за втрату, недостачу або пошкодження предмета застави при закладі. Застава цінних паперів. Порядок укладення договору застави цінних паперів. Види цінних паперів на предмет

визначення їх об'єктом застави. Застава майнових прав. Обов'язки заставодавця та права заставодержателя при заставі майнових прав.

ТЕМА 5. Іпотека як інститут цивільного права

Історія виникнення та розвитку іпотеки. Поняття іпотеки. Особливості іпотеки землі. Іпотека підприємства як єдиного майнового комплексу. Іпотека об'єктів незавершеного будівництва.

ТЕМА 6. Задоволення майнових вимог заставодержателя

Звернення стягнення на заставлене майно. Проблеми задоволення майнових вимог заставодержателя. Особливості звернення стягнення на майнові комплекси окремих видів суб'єктів господарювання.

План практичних занять

Тема 1. Загальні положення заставного права

План.

1. Поняття та предмет заставного права України.
2. Застава в цивільному обороті, її місце та роль.
3. Зміст заставних зобов'язань.

Завдання 1.

Проаналізуйте співвідношення понять

- a. обтяження і застава;
- b. застава і податкова застава;
- c. поручитель і майновий поручитель;
- d. гарантія і порука;
- e. аванс і завдаток;
- f. відступне та штраф.

Завдання 2.

Які з перелічених прав можуть бути предметом застави

- g. право на використання винаходу;
- h. право на ім'я;
- i. право на аліменти;
- j. право на відшкодування майнової шкоди;
- k. право на відшкодування шкоди, завданої здоров'ю;
- l. право на отримання послуг за договором;
- m. емфітевзис;
- n. суперфіцій.

Завдання 3.

Проаналізуйте роз'яснення Вищого арбітражного суду України № 02-5/602 від 24.12.1999 року «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням Закону України «Про заставу»// Юридичний вісник України. – 2002. - № 5.

ТЕМА 2. Застава як спосіб забезпечення зобов'язання

План

1. Поняття та характеристика предмету застави.
2. Страхування предмета застави.
3. Речі як об'єкт застави. Аналіз трансформації в рамках історії права категорії «нерухоме майно».

4. Виникнення заставних правовідносин на підставі договору, закону або рішення суду.

Завдання 1.

Випишіть із законодавства випадки, коли застава може виникати на підставі закону.

Задача 1.

ВАТ «Вісник» та банк уклали 15.03.2004 року кредитний договір та договір застави – обидва строком на рік. Оскільки станом на 16.03.2005 року кредит не був повернений, банк звернувся до ВАТ «Вісник» з позовом про стягнення боргу, відсотків, пені шляхом звернення на заставлене майно.

ВАТ «Вісник» заперечувало проти звернення стягнення на предмет застави, оскільки договір застави припинився.

Вирішіть спір.

ТЕМА 3. Договір застави

План.

1. Поняття договору застави. Сторони та зміст договору застави.
2. Реєстрація застави.
3. Порядок та особливості укладення договору застави.
4. Момент виникнення права застави.
5. Припинення та розірвання договору застави.

Завдання 1. Складіть проект договору застави.

Задача 1.

Кириленко позичив в Остапова гроші під заставу власного жилого будинку строком на три роки. Однак, через рік, коли Кириленко повернув лише третину суми, сталася повінь і фундамент будинку Кириленка був значно пошкоджений.

Дізнавшись про це, Остапов звернувся з позовом до Кириленка про дострокове повернення суми позики.

Чи правомірні вимоги Остапова?

Задача 2.

АТ не виконало вчасно свого зобов'язання перед банком щодо повернення коштів за кредитним договором. Наступного місяця банк надіслав АТ повідомлення про притримання коштів АТ, які перебували на поточному рахунку АТ у цьому ж банку.

Чи правомірні дії банку?

ТЕМА 4. Характеристика видів застави

План.

1. Заклад як застава рухомого майна.
2. Застава цінних паперів. Порядок укладення договору застави цінних паперів. Види цінних паперів на предмет визначення їх об'єктом застави.
3. Застава майнових прав.

Задача 1.

Банк уклав з АТ «Помор» кредитний договір, за яким суму кредиту АТ повинно було отримувати рівними частинами щомісяця. Однак, на момент першої видачі банку стало відомо, що проти голови правління АТ порушена кримінальна справа зі звинуваченням у шахрайстві з фінансовими ресурсами. Банк відмовився від виконання своїх зобов'язань.

Чи правомірні дії банку?

Задача 2.

Дмитрова позичила у брата 20000 гривень, які їй бракувало для придбання квартири. Через кілька місяців Дмитрова померла і брат за заповітом успадкував її квартиру. Повнолітня донька Дмитрової успадкувала усе інше майно матері.

Чи припинилось боргове зобов'язання Дмитрової?

Чи може брат Дмитрової вимагати повернення боргу чи його частини у її доньки?

ТЕМА 5. Іпотека як інститут цивільного права

План.

1. Історія виникнення та розвитку іпотеки.
2. Особливості іпотеки землі.
3. Іпотека підприємства як єдиного майнового комплексу.
4. Іпотека об'єктів незавершеного будівництва.

Завдання 1. Складіть проект договору іпотеки.

Завдання 2. Наведіть приклади судової практики іпотеки підприємства як єдиного майнового комплексу.

ТЕМА 6. Задоволення майнових вимог заставодержателя

План.

1. Звернення стягнення на заставлене майно.
2. Проблеми задоволення майнових вимог заставодержателя.
3. Особливості звернення стягнення на майнові комплекси окремих видів суб'єктів господарювання.

Завдання 1. Проаналізуйте Оглядовий лист Вищого Господарського суду України № 01-8/637 від 30.05.2001 року «Про практику вирішення окремих спорів, пов'язаних із забезпеченням виконання зобов'язань»

Задача 1.

ТзОВ «Яблуко» уклало договір про надання послуг із ПП «Гамір» під заставу товарів в обороті, які належали ТзОВ «Явір». Через півтора року після спливу строку виконання зобов'язання, яке не було виконано належним чином, ТзОВ «Яблуко» звернулось до нотаріуса про вчинення виконавчого напису для звернення стягнення суми сплачених за послуги коштів на заставлене майно. Однак, нотаріус відмовив у вчиненні таких дій, оскільки вважав, що ТзОВ «Явір» у даних правовідносинах є поручителем і його зобов'язання припинились через шість місяців з моменту настання виконання основного зобов'язання.

Чи правомірна відмова нотаріуса?

Задача 2.

Кузьміна звернулася у грудні 2004 року з позовом до Денисової про стягнення 300 гривень. В позовній заяві вона вказала, що Денисова у вересні 2003 року придбала у неї пальто вартістю 600 гривень, заплативши їй лише 300 , а на решту – видала боргову розписку, за якою зобов'язувалася сплатити борг не пізніше 31 січня 2004 року, однак, гроші не повернула.

В суді Денисова пояснила, що у жовтні 2001 року після смерті матері виявила серед її документів боргову розписку, видану матері Кузьміною на суму 300 гривень, а тому вважає, що не повинна нічого їй повертати.

Вирішіть спір.

Теми рефератів зі с /к “Заставне право”

1. Застава як спосіб забезпечення майнових прав.
2. Місце та роль застави в цивільному обороті.
3. Іпотека як інститут цивільного права України.
4. Джерела правового регулювання застави.
5. Правова природа іпотеки єдиного майнового комплексу підприємства.
6. Підстави виникнення заставних правовідносин.
7. Заставна як новий вид цінного паперу.
8. Історія виникнення та розвитку застави.
9. Застава цінних паперів.
10. Правова природа застави майнових прав.
11. Поняття застави майнових прав за законодавством України.
12. Предмет та зміст договору застави майнових прав.
13. Форма та сторони договору застави майнових прав.
14. Особливості припинення заставних правовідносин.
15. Правове регулювання застави корпоративних прав.
16. Застава майнових прав, що виникають з договору оренди.
17. Договір застави.
18. Характеристика підприємства як єдиного майнового комплексу в іпотечному правовідношенні.
19. Проблеми задоволення майнових прав.
20. Заклад як застава рухомого майна.
21. Застава товарів в обороті або у переробці.
22. Особливості іпотеки землі.
23. Іпотека об'єктів незавершеного будівництва.
24. Страхування предмета застави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України – 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - №30. – ст. 141; Офіційний вісник України. – 2004. - №49. – ст. 3201.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - №40. – ст. 356.
3. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. №2768-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - №3-4. – ст. 27; Офіційний вісник України. – 2004. - №48. – ст. 3151.
4. Закон України “Про іпотеку” від 5 червня 2003 року №898-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - №38. – ст. 313.
5. Закон України “Про виконавче провадження” від 21.04.1999 р. №606-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - №24. – ст. 207.
6. Закон України “Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати” від 19.06.2003 р. №949-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - №1. ст. 1.
7. Закон України “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” від 12 липня 2001 р. №2658-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - №47. – ст. 251.
8. Закон України “Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю” від 19.06.2003 року №978-IV // Офіційний Вісник України. – 2004. - №10. – ст 639.
9. Закон України “Про заставу” від 2 жовтня 1992 р. №2654-XII зі змінами та доповненнями // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - №47. – ст. 642.
10. Закон України “Про нотаріат” від 2 вересня 1993 р. №3425-XII зі змінами та доповненнями // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - №39. –ст. 383.

11. Закон України “Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень” від 1 липня 2004 р. №1952-IV// Відомості Верховної Ради України. - 2004. - № 51. - ст. 553.
12. Закон України “Про податок з доходів фізичних осіб” від 22 травня 2003 р. №889-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 37. - ст. 308.
13. Закон України “Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва” від 25 грудня 2008 р. №800-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2009. - №19. – ст. 257.
14. Проект Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо тимчасового накладення обмежень на деякі операції в сфері іпотечних та заставних відносин з метою мінімізації наслідків світової фінансової кризи” від 11.06.2009 р № 4654 // Відомості Верховної Ради України. – 2009. - №45. – ст. 41.
15. Постанова Кабінету Міністрів України “Про Порядок прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів” від 08.10.2008 р. №923 // Офіційний вісник України. – 2008. - №80. – ст.51.
16. Постанова Кабінету Міністрів України “Деякі питання надання дозволів на виконання підготовчих і будівельних робіт” від 30.09.2009 №1104 // Офіційний вісник України. – 2009. - № 80. - ст. 22.
17. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження переліку документів, за якими стягнення заборгованості провадиться в безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів” від 29.06.1999 р. №1172 // Офіційний вісник України. – 1999. - № 26. - ст. 69.
18. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Положення про порядок проведення аукціонів (публічних торгів) з реалізації заставленого майна" від 22 грудня 1997 року № 1448 // Офіційний вісник України.-1998.- №2.
19. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Тимчасового порядку реєстрації іпотек" від 31 березня 2004 року № 410 // Офіційний Вісник України. -2004.-№13.-От. 896.

20. Наказ Міністерства юстиції України "Про затвердження Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України" від 3.03.2004 р. №20/5 // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 52. - Ст. 337.
21. Наказ Міністерства юстиції України "Про затвердження Положення про вимогу до стандартної (типової) форми бланка заставної" від 26 вересня 2003р. №857/8178 // Офіційний Вісник України. - 2003. - № 40. - Ст.2119.
22. Наказ Міністерства юстиції України „Про внесення змін і доповнень до нормативно-правових актів Міністерства та про затвердження Положення про Єдиний реєстр заборон відчуження об'єктів нерухомого майна" від 09.06.1999 року № 31/5 // Офіційний Вісник України. - 1999. - № 24.
23. Наказ Міністерства юстиції України „Про затвердження Тимчасового положення про порядок реєстрації прав власності на нерухоме майно" від 7 лютого 2002 року №7/5. У редакції наказу від 28 січня 2003 №5/5 // Офіційний вісник України. -2003. -№8. -Ст.326; Там само.-2004. -№20. - Ст.1387.
24. Лист Міністерства юстиції України “Щодо порядку державної реєстрації прав власності на об'єкти незавершеного будівництва” від 10.05.2006 р. №19-32/1 // http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v32_1323-06.
25. Наказ Фонду державного майна України “Про затвердження класифікатора державного майна” від 15.03.2006 р. №461 // Офіційний вісник України. – 2006. - №4. – ст.156.
26. Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України “Про затвердження Правил визначення вартості будівництва (ДБН Д.1.1-1-2000)” від 27.08.2000 р. №174 // Офіційний вісник України. – 2000. - №56. – ст. 321.

Судова практика

27. Роз'яснення Вищого арбітражного суду України “Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням Закону України

"Про заставу" від 24.12.1999 р. № 02-5/602 // http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v_60280099&c = 1 # Card

Спеціальна література

- 28.Бережна І. Іпотека як зона підвищеної уваги для системи нотаріату // Юридичний журнал. – 2007. - №2. – ст. 22-24.
- 29.Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. – М.:Статут, 2001. – Кн. 1: Общие положения. –468 с.
- 30.Буряк С. Іпотека – це актуально // Діловий вісник. – 2004. - №1. – Ст. 22.
- 31.Вагацума С., Аридзуми Т. Гражданское право Японии / Пер. С японського В.В.Батуренко: Под ред. И со вступ. ср. Р.О. Халфиной. - В 2-х книгах. Книга первак. – М.:Прогрес, 1983. –352 с.
- 32.Горбачук А. Звернення стягнення на предмет іпотеки. Застереження про задоволення вимог іпотекодержателем // Іпотека – практика застосування. – Харків: Страйд. - 2004. – 526 с.
- 33.Гречана А.А. Іпотечне кредитування у фінансовому забезпеченні будівництва житла // Фінанси України. – 2001. - №7. – Ст. 22.
- 34.Грудзевич Я., Лабецька Л. Економічна природа та правові аспекти іпотеки // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2008. - №7. – Ст. 149.
- 35.Дзера О.В., Кузнєцова Н.С., Луць В.В. та ін. Zobov'язальне право: теорія і практика. – К.: Юрінком Інтер, 1998. — 634 с.
- 36.Дмитренко В.Ю. Юридичні аспекти змісту та сутності поняття іпотеки // Економіка. Фінанси. Право. – 2003. - №10. – Ст. 23.
- 37.Дякович М.М. Іпотека – інструмент для боржника і кредитора. – Львів, 2004. – 512 с.
- 38.Журавель А.В. Історія розвитку інституту іпотеки в Україні // Південноукраїнський правничий часопис. – 2008. - №2. – Ст. 66.
- 39.Иоффе О.С. Избранные труды: В 4-х т. Т. III. Обязательственное право. - СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2004. – 837 с.

40. Ільченко В. Практика застосування іпотечних договорів // Правовий тиждень. – 2008. № 6. – Ст. 23.
41. Кізлова О. Основні елементи договору іпотеки за законодавством України // Науковий вісник Ужгородського університету: Серія ПРАВО. – Випуск 9. – 2008. – с. 285-287.
42. Ковальова О. Місце посвідчення угод про відчуження або заставу нерухомого майна за участю фізичних осіб. Іпотека – практика застосування. –Х.:Страйд, 2004. – 526 с.
43. Козьбір О.М. Недвижимость в новом гражданском кодексе России//Гражданский кодекс России. Проблемы.Теория.Практика. Сборник памяти С.А. Хохлова. – М.: Издательство Международного Центра фінансово-економического развития, 1998. – 425 с.
44. Колобов С., Колобов В. Жилищное ипотечное кредитование: состояние и перспективы развития. М.:Дашков и К, 2002. – 356 с.
45. Красавчиков О.А. Гражданско-правовой договор: понятие, содержание, функции: Сб. Гражданско-правовой договор и его функции. — Свердловск, 1980. – 238 с.
46. Льовушкіна С. Особливості іпотеки незавершеного будівництва. Іпотека – практика застосування. –Х.:Страйк, 2004. – Ст. 526.
47. Марченко В. Загальна характеристика іпотечного договору та рекомендації щодо застосування його на практиці. Іпотека – аналіз, коментарі, практика застосування. –Х.:Страйд, 2006. – 526 с.
48. Мацюк Р. Окремі аспекти набуття права власності на об'єкти незавершеного будівництва у світлі останніх новел законодавства України // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали XV регіональної науково-практичної конференції. 4-5 лютого 2009 р. – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2009. – 419 с.
49. Миронець І. Законодавчі особливості будівництва в Україні // Економіка. Фінанси. Право. – 2003. - №3. – Ст. 34.

50. Основные институты гражданского права зарубежных стран. Сравнительно-правовое исследование. Руководитель авторского коллектива В.В. Залесский. – М.: НОРМА, 2000. – 648 с.
51. Петров Е.Ю. Понятие, признаки и виды недвижимости // Цивилистические записки: Межвузовский сборник научных трудов. – М.: Юридическая фирма “КОНТРАКТ”, Издательский Дом “ИНФРА-М”, 1997. – 440 с.
52. Павленко В., Сигидин В. Про задоволення вимог іпотекодержателя // Правовий тиждень. - №8. – 2009. – Ст. 6.
53. Пелех О. Внесення змін і доповнень до іпотечного договору. Іпотека – практика застосування. – Х.: Страйд, 2004. – 526 с.
54. Покровский И.А. Основные проблемы гражданского права. – Петроград: Изд-во кн. Склада “Право”, 1918. – 328 с.
55. Пучковська І. Договір про задоволення вимог іпотекодержателя // Іпотека – практика застосування. – Х.: Страйд, 2004. – 526 с.
56. Пучковская И.И. Ипотека: залог недвижимости. – Харків: Консум, 1997. – с.5.
57. Рибачок А.А. Становлення інституту іпотеки та механізму оформлення іпотечних договорів за часів римського права // Часопис Київського університету права. – 2009. - №5. – 152 с.
58. Салатюк Д. Позасудове звернення стягнення на предмет іпотеки // Юридична газета. - №11. – 2009. – Ст. 13.
59. Саутенко Н. Іпотека – задоволення вимог іпотекодержателя // Іпотека – практика застосування. – Х.: Страйд, 2004. – 526 с.
60. Саутенко Н., Гаврилова С. Задоволення вимог іпотекодержателя за рахунок предмета іпотеки – позасудове врегулювання. Внесення змін до іпотечних договорів // Мала енциклопедія нотаріуса. – №5(47). – 2009. – Ст. 34.
61. Семенова С.В. Проблеми іпотеки об’єктів незавершеного будівництва // Молодь у юридичній науці: Зб. Тез доповідей Міжнародної наукової конференції молодих вчених “Треті осінні юридичні читання”. – Хмельницький: ХУУП, 2004. – 289 с.

- 62.Скаржинський М. Іпотека незавершеного будівництвом житла (цивільно-правові аспекти) // Юридична Україна. – 2006. - №9. – Ст. 40.
- 63.Слюсаревський Н. Имущественный поручитель: поручитель или залогодатель? // Юридическая практика. – 2002.- №11. – Ст. 17.
- 64.Суржинський М. Теоретичні та практичні аспекти застосування іпотеки // Юридичний журнал. – 2004. - №6(24). - Ст. 51.
- 65.Суханов Е.А. Комментарий части первой Гражданского кодекса РФ. – М.: Спарк: Хозяйство и право, 1995. – 634 с.
- 66.Табала О. Заставна. Іпотечні цінні папери. Іпотека – аналіз, коментарі, практика застосування. –Х.:Страйд, 2006. – 526 с.
- 67.Фріс І. Питання нотаріального посвідчення договорів іпотеки. Іпотека – практика застосування. –Х.:Страйд, 2004. – 526 с.
- 68.Халфина Р.О. Значение и сущность договора в советском социалистическом гражданском праве. - М.: Издательство академии наук СССР, 1954. – 239 с.
- 69.Четвергова Є. Реалізація предмета іпотеки на прилюдних торгах // Іпотека – практика застосування. – Харків: Страйд. - 2004. – ст. 126-128
- 70.Шершун Л., Стус О. Неприятливі правові обставини як перешкода стягнення кредитів банками // Правовий тиждень. - №14. – 2009. – ст.17.
- 71.Юргелевич С. Основні принципи іпотеки та іпотечного кредитування // Вісник НБУ. – 2002. - №1. – с. 33.
- 72.Юридична енциклопедія. В 6 т. / Редкол.:Ю.С.Шемшученко (голова редкол.) та ін. – Т.4: Н-П.-К.: Українська енциклопедія, - 2002. – 720 с.
- 73.http://www.lnu.edu.ua/faculty/pravo/cyvilne_pravo3.html.
- 74.http://www.notariat.lviv.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=ID70&Itemid=64